

Yves-Alexandre Tripković

FRANCUSKA "KULTURNA" REZOLUCIJA

1000 FESTIVALA U POTRAZI ZA AUTORIMA

PREMIJERE

RAZGOVOR

FESTIVALI

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

TEORIJA

NOVE KNJIGE

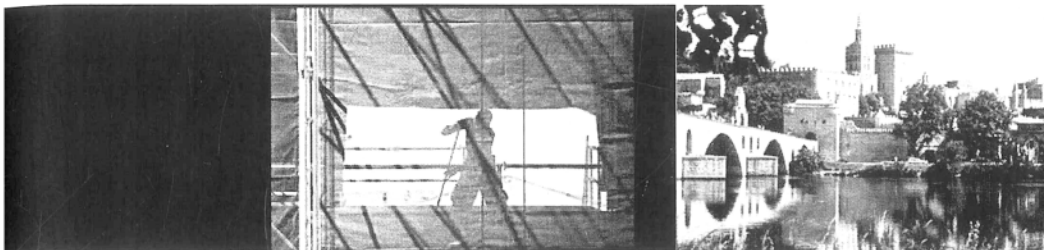
SJEĆANJA

DRAMA

Ovogodišnji Festival u Avignonu nije se održao, obrušio se i Festival u Aix-en-Provenceu, a kraj se ne nazire. Zamislite da Finska ostane bez tisuću jezera, da se s hrvatske obale više ne može nazreti tisuću otoka, da se u Francuskoj više ne dižu kazališni zastori, a odlukom prihvatanja novoga statusa za slobodne umjetnike vlada prijevremeno nameće posljednji čin stvaralaštvu.

Francusko tradicionalno raskošno festivalsko ljeto zakinuto je za dva najvažnija festivala, u Avignonu i Aix-en-Provenceu. Ukinuti su zbog, po mišljenju mnogih, opravdanog manifestiranja nezadovoljstva kulturnih djelatnika bez stalnog zaposlenja. U Bretanji je ukinut i festival *La francophonie de la Rochelle*, a iskazivanju solidarnosti pridružili su se i djelatnici pariške Opere i *La Comédie française*. Festivali, i u Marseilleu, Montpellieru, Pauu i Rennesu, poput suhih listova otkidaju se s krošnje francuske kulturne iznimnosti, najavljujući jesen kulture, s malim izgledima za nova godišnja doba.

Idemo redom, prvo abecednim: Jean Anouilh, Samuel Beckett, Jean Cocteau, Jean Genet... svakom po spomenik i neka se ne miču. Potom Ionesco, Marivaux, Pirandello, Racine... svakom po kritički aparat i nek' ne mrdaju dok ne prođe kritični trenutak. Slijede Nathalie Sarraute, William Shakespeare, Sofoklo, Strindberg..., sve sa S sabrati u isto takva djela i nek' lijepo miruju, i svima njima, a i preostalima, zabraniti ulaz najmanje do kraja teksta. Takav su tretman ovih mjeseci doživljavali svi autori koji su svoju nadarenost stavili u službu kazališta. Ta je pljuska dodijeljena francuskoj kulturi, odnosno francuskom kulturnom životu, nad kojim danas namrgodeno bdiju autori *par excellence*, a čija su djela širom Francuske zamrznuta zbog mirovinskih reformi što je provodi vlada koja ekonomskom konformizmu žrtvuje kulturno-umjetničku raskoš. Nakon dodijeljene pljuske, pozivu na dvoboj odazvalo se na tisuće umjetnika i tehničara koji su svoja umijeća desetljećima stavljali u službu umjetnosti, odlukom da s ulaza u hram stvaralaštva potisnu ekonomski samouvjerene mastodonte.

A sad kronološkim redom: nakon tri dana generalnog štrajka u Avignonu, direktor festivala Bernard Faivre d'Arcier izjavio je da neće biti svečanog otvorenja, što je šokantna premijera ukinuća nakon 57 godina festivalskog postojanja i tim bolnija jer je čak i jakim prijetnjama usprkos Festival ipak održan i burne šezdeset osme, nakon svibanjskih događaja. Jean Vilar, utemeljitelj Festivala u Avignonu, zasigurno nije ovakvim zamišljao idealno kazalište, lišeno glumaca, tehničara, gledatelja, emocija. Emocije su zapravo prisutne, ali ne na onoj sceni na kojoj smo ih očekivali, kazališnoj, kulturno-umjetničkoj, nego su se preselile u medije, ulice, cijelu Francusku pretvorivši u festival borbe za socijalna, društvena prava. Organizacija Festivala u Avignonu sve je poduzela kako bi se potpuno priklonila najosjetljivijima, manifestirajući solidarnost s umjetnicima bez stalnog radnog mjesta, a isto tako organizatori festivala nisu htjeli iznevjeriti ni publiku koja se odazvala na poziv da budu dijelom ovogodišnjeg festivala koji je slutio na najbolje. Ali i s najboljim namjerama, rezultat je demoralizirajući, sudbina umjetnika bez stalnog radnog ugovora i dalje je neizvjesna, s tim da je za sada prevaga, nakon nekoliko mjeseci intenzivnog manifestiranja nesuglasnosti, na neoptimističnijoj strani, i osim tristotinjak predstava i isto toliko događanja na kojima je bilo angažirano više tisuća *aficionadosa* kazališta, a koji iz političko-ekonomskih razloga nisu ugledale svjetlo dana, sudbina je i ovog, zasigurno naj-

reprezentativnijeg po umjetničkim i tehničkim dosezima najraskošnijeg kazališnog festivala u Francuskoj, kao i tisuću drugih festivala koliko ih je godišnje u Francuskoj, i te kako neizvjesna. Nakon ukidanja 57. izdanja Festivala u Avignonu, organizatori su nesuđenim gledateljima ponudili ili cjelokupan povrat novca za ulaznice ili da u znak solidarnosti i podršku za budućnost Festivala prihvate bonove koji bi im sljedeće godine omogućili rezervaciju karata prije nacionalnog puštanja ulaznica u promet. A onih koji su pohrlili na ovogodišnji Festival u Avignonu bilo je 74 000. Gradska je vijećnica Avignona dobit od festivala procijenila na 23 milijuna eura, a sve u prilog lokalnom gospodarstvu, da su kojim slučajem okolnosti bile normalne.

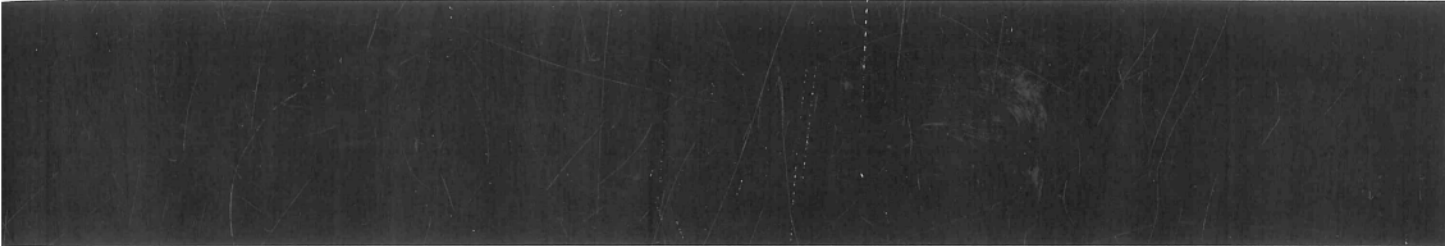
Umjetnici bez stalnog zaposlenja do sada su, suglasit će se mnogi, u odnosu na druge europske države pa čak i američke kolege, bili u povlaštenom položaju. Uvjet za stjecanje statusa koji je osiguravao plaćen godišnji odmor i nadoknadu tijekom razdoblja bez ugovora bio je sakupiti 507 radnih sati tijekom dvanaest mjeseci, što već samo po sebi, kada se zna koliko je teško doći do ugovora, pogotovo u tako osjetljivim i zahtjevnim izazovima s predznakom umjetničkoga, nije bilo lako. Uvjeti su promijenjeni, danas se tih 507 sati mora odraditi u roku od osam mjeseci, s tim da se, a taj je uvjet teško dokučiti, na dan rođendana termin zaustavlja. Uzmimo na primjer da ste dva-tri mjeseca prije rođendana napokon dobili angažman u kazalištu,

PREMIJERE
RAZGOVOR
FESTIVALI
VOX
HISTRIONIS
AKTUALNOSTI
TEORIJA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA
DRAMA

a samo u pariškoj regiji je 75 000 što umjetnika što tehničara u takozvanim djelatnostima spektakla, dakle kazalištu, filmu, televiziji... sa statusom honoraraca. Vi ćete, dakle, morati ispuniti kvotu u tako kratkom razdoblju ili će vam sav trud biti uzaludan. A onda doviđenja godišnji i, što je tragičnije, ugrožena vam je svakodnevna egzistencija. Zamislite samo oca obitelji koji zbog nedostatka ponuda jednostavno ne može ispuniti kvotu... A ako mu je još i supruga u tim burnim i nestalnim umjetničkim vodama... Oplakujući i žaleći za "užasnim gubitkom", francuski ministar kulture Jean-Jacques Aillagon procijenio je da su "gledateljstvo, umjetnici, tehničari i gradovi poslužili kao taoci u političke i sindikalne svrhe", dok se bivši ministar socijalist Jack Lang ironično osvrnuo na takozvani "dijalog" kojeg propovijeda predsjednik Jacques Chirac, uspoređujući Chiracov pokušaj uspostavljanja dijaloga s ljubavlju, naglasivši da se dijalog kao i ljubav očituje djelom te konstatirajući da proteklo razdoblje nije bilo pod znakom djelotvornosti, a o novom zakonu za umjetnike koji tek na mahove imaju prilike potpisivati profesionalne ugovore zaključio je da dodatno oslabljuje položaj umjetnika, tehničara i svih onih neophodnih za život spektakla. Shodno riječima bivšeg ministra obrazovanja, umjetnički krugovi razočarani su ne toliko u prvog ministra koliko u Medef, organizaciju koja inzistira na promjeni dosadašnjega statusa nezaposlenih umjetnika, sindikate i politiku vlade koja ih podržava.

Najrječitija je peticija koju potpisuje šesto pedeset umjetnika – uz one koje smo već spomenuli i koji bi zasigurno dodali svoj dragocjene potpise – redatelja, glumaca, producenata, koreografa, među kojima su Antoinette de Caunes, Constantin Costa Gavras, Jean-Jacques Beineix, Bertrand Tavernier, Gérard Depardieu, Vincent Lindon, Stanislas Nordey, Jacques Higelin... Francuskom predsjedniku Jacquesu Chiracu upućeno je "ljubavno pismo", u kojem ga između ostaloga podsjećaju na činjenicu da je zahvaljujući i njemu kulturna iznimnost ucrtana u europsku konstituciju, ustav, a da prihvaćanjem novoga statuta žrtvuje 75 000 osoba, u ime ekonomskih uloga i zaštite od sitnih prevaranata koji se katkad okušaju u iskorištavanju nezasluženi povlastica. Na meti je ono najosjetljivije, gospodine Predsjedniče, kažu potpisnici, ono što je najuzvišenije i najtajanstvenije u našim zanosima, snaga koju umjetnost ima da ujedini, da svugdje stvara socijalne poveznice i da svima podari sliku maštovite, hrabre i velikodušne zemlje. Gospodine Predsjedniče, ni vi ni mi to ne možemo prihvatiti. Sjetite se, 5. svibnja 2002. izabrali smo vas za predsjednika Republike. Učinili smo to onako kako ste i sami naglasili u večeri pobjede: "savjesno, nadilazeći tradicionalne podjele, a za neke među nama i usprkos našim osobnim ili političkim željama". Još uvijek nije kasno, sreća se može dohvatiti, završavaju potpisnici pisma. Pismo je upućeno prvom čovjeku Francuske, koji je u nedavnim ra-

zgovorima inzistirao da su kultura i stvaralaštvo aktivnosti koje su neslomljive pred zakonima tržišta, da se stvaralaštvo ne smije povijati pred trgovinom, da je francuska filmska kultura istinsko nacionalno blago i na posljetku, da teritoriji čovjeka nisu samo tjelesni ili zemljopisni, nego iznad svega teritoriji duha. Nadajući se najrazumnijim rješenjima, u kojima će obostrano potegnuti za elegantnijom diplomacijom, ne preostaje nam nego čekati ljeto. Na teritoriju duha.

Na kraju smo teksta, a autorima za sada ulaz još uvijek nije slobodan...